

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПІДГОТОВКИ, ОФОРМЛЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Галузь знань:	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність:	051 «Економіка»
Освітня програма:	«Економіка»

Методичні рекомендації до підготовки, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт спеціальності 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за освітньо-професійною програмою «Економіка», - Рівне: ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», 2024.- 51 ст.

Укладачі:

Укладачі: **Ліщук Н.В.**, к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри економіки та фінансів;
Коваль Л. А., к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів. Гарант освітньої програми
Артюшок К.А., к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів.
Онофрійчук О. П., к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів

Рецензент: **Гончаров Ю.В.**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт складено для студентів економічного факультету, що навчаються за спеціальністю 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, освітньо-професійною програмою «Економіка».

Наведено методику написання кваліфікаційної роботи, що передбачає ґрунтовне опрацювання, детальний аналіз, критичну оцінку інформаційних джерел з досліджуваної теми, комплексний аналіз проблемних питань, цифрового матеріалу, узагальнення результатів дослідження, розробку науково обґрунтованих пропозицій та визначення напрямків удосконалення діючої практики.

При написанні методичних рекомендацій автори дотримуються вимог, встановлених державним стандартом України 4163-2020 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Методичні рекомендації розглянуто і рекомендовано до друку кафедрою економіки та фінансів ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» Протокол № 9 від 13 травня 2023 року.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
3. ПОРЯДОК РОБОТИ НАД КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ	10
3.1. Вибір теми	10
3.2. Підбір інформаційного матеріалу	11
3.3. Опрацювання інформаційних джерел	14
3.4. Робота над планом наукового дослідження	14
4. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	15
5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	21
5.1. Основна частина	21
5.2. Нумерація	23
5.3. Ілюстрації	23
5.4. Таблиці, формули, посилання	24
5.5. Додатки	25
6. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	26
6.1. Визначення напрямку дослідження	26
6.2. Затвердження плану кваліфікаційної роботи	26
6.3. Проведення досліджень і написання роботи	27
6.4. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи	27
6.5. Рецензування кваліфікаційної роботи.	28
6.6. Захист кваліфікаційної роботи	28
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ	29
8. ОСНОВНІ НАПРЯМИ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ	33
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Метою атестації є визначення рівня теоретичної та практичної підготовки випускника для майбутньої професійної діяльності; виявлення відповідності здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам освітньо-професійної програми; оцінювання рівня сформованості системи компетентностей магістра за освітньо-професійною програмою «Економіка» зі спеціальності 051 «Економіка» згідно з цілями і завданнями вищої освіти та вимогами ринку праці у визначеній сфері (галузі) діяльності.

Засоби діагностики якості підготовки магістра встановлюють вимоги, які забезпечують:

- визначення рівня сформованості професійної компетентності як результатів навчання (знань, розумінь, умінь);
- уніфікацію змісту та форм атестації;
- єдність процедур і методів державної діагностики;
- варіативність підходів до вибору форм атестації, їх структури та змістовного наповнення; видів засобів оцінювання ступеня досягнення вищими навчальними закладами цілей і завдань вищої освіти щодо підготовки магістрів із спеціальності.

Атестація здобувача вищої освіти ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» за освітньо-професійною програмою «Економіка» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації магістра з економіки.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Методичні рекомендації визначають принципи і вимоги до написання кваліфікаційної роботи обов'язкові для кожного студента. Вони включають єдині вимоги до змісту, структури й обсягу кваліфікаційної роботи, визначають порядок вибору і затвердження теми кваліфікаційної роботи, організацію її виконання і захисту, критерії оцінки кваліфікаційної роботи.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підготовка та захист кваліфікаційних робіт передбачені навчальним планом підготовки здобувачів за ОПП «Економіка», спеціальності 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти має виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження. Основне завдання автора магістерського дослідження - продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати творчі наукові завдання.

За своїм характером кваліфікаційна робота відображає рівень теоретичних і фахових знань, професійних умінь та творчих якостей випускника. Універсальність характеру магістерського дослідження обумовлює можливість використання інформації з широкого кола навчальних дисциплін, а також матеріалів, опрацьованих під час проходження переддипломної практики.

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти є самостійним дослідженням, яке кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладено моделювання досліджуваних проблем. Зважаючи на це, процес виконання роботи повинен забезпечувати не стільки вирішення наукових проблем, скільки засвідчити здатність автора належним чином вести науковий пошук, творчо опрацьовувати наукову літературу, законодавчу та нормативну базу, статистичні та практичні дані, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи наукового пізнання та сучасні інформаційні технології, вміти застосовувати їх при написанні кваліфікаційної роботи.

Відповідно до встановлених ЗВО вимог кваліфікаційна робота повинна відповідати стандартам. У першу чергу вона має бути виконаною автором самостійно на основі опрацьованого найновішого теоретичного, статистичного і практичного матеріалу, містити власні висновки й пропозиції, бути належно структурованою та оформленою. Механічно переписані з літературних джерел, нормативних документів, не оформлені належним чином, а тим більше виготовлені шляхом плагіату в інших авторів дипломні роботи до захисту не допускаються.

Кваліфікаційна робота – це кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі. Кваліфікаційна робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих студентом знань, умінь і навичок зі спеціальних дисциплін.

В процесі написання кваліфікаційної роботи у здобувачів повинні сформуватись практичні навички роботи з економічною та фінансовою інформацією, проведення економічного аналізу діяльності підприємств, організацій та їх підрозділів, вивчення господарських ситуацій та розробки

оптимальних шляхів їх вирішення. Показниками високої якості виконання кваліфікаційної роботи є наявність у ній узагальнених аналітичних матеріалів та обґрунтованих рекомендацій, які можуть бути використані в практиці організаційно-управлінської, адміністративно-господарської чи інформаційно-аналітичної діяльності.

Тему кваліфікаційної роботи студент вибирає самостійно на підставі запропонованої випусковою кафедрою тематики, наявного місця переддипломної практики, отриманих замовлень організацій, установ, підприємств щодо проведення проектних, аналітичних, розрахункових та інших видів робіт, актуальних для цих організацій, а також власних наукових уподобань та наукових пріоритетів, які є в економічній науці.

Кваліфікаційна робота виконується студентом самостійно. Завдання на кваліфікаційну роботу видає керівник, який призначається випусковою кафедрою і який консультує студента в процесі виконання ним кваліфікаційної роботи. Окрім керівника кваліфікаційної роботи спеціалізованими кафедрами можуть бути призначені консультанти, які консультують студента з окремих питань, які повинні бути обов'язково відображені в магістерській роботі.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота – це дослідження, в якому визначається загальний стан планування, нормування, організації виробництва, системи управління, організації та ефективності економічної діяльності тощо, які здобувач робить на основі аналізу практичного матеріалу діяльності конкретних підприємств, організацій, установ, а також аналізу матеріалів наукових статей, монографій, доповідей на конференціях. Дипломне проектування передбачає також узагальнення виявлених тенденцій, прогнозування майбутнього стану об'єкта дослідження, розробку та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування економічної діяльності на підприємствах та в організаціях.

Виконання роботи має за мету:

- систематизацію, закріплення і розширення отриманих у ЗВО теоретичних і практичних знань за фахом;
- оволодіння різними методами та прийомами аналізу соціально-економічної сфери економіки;
- розвиток уміння узагальнювати і критично оцінювати теоретичні положення, виробляти власну точку зору по економічних питаннях;
- уміння робити висновки і розробляти конкретні пропозиції при вирішенні проблемних питань;
- поглиблення необхідних для практичної діяльності навичок самостійної і дослідницької роботи, оволодіння сучасними методами дослідження і комп'ютерною технікою;
- опанування методикою дослідження та навичками самостійного логічного мислення;

- визначення ступеня підготовки студентів до практичної діяльності в умовах сучасної економіки.

Під час підготовки кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» формує такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Та спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК1.** Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.
СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Під час підготовки кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» повинен продемонструвати володіння такими **програмними результатами навчання (ПРН):**

- ПРН1.** Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.
ПРН3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
ПРН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.
ПРН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
ПРН10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

Основне завдання студента при виконанні кваліфікаційної роботи – проведення самостійного комплексного дослідження однієї з актуальних проблем економічної діяльності, використовуючи знання із

загальнотеоретичних та спеціальних дисциплін і практичні матеріали, отримані на переддипломній практиці. При цьому йому необхідно глибоко вивчити літературні джерела з вибраної теми і розкрити її зміст як в теоретичному, так і в практичному аспектах, на основі прогнозних, звітних та статичних даних і спостережень, проаналізувати діяльність підприємства, а також зробити відповідні висновки та сформулювати обґрунтовані пропозиції. Кваліфікаційна робота повинна мати теоретичну спрямованість і практичну значимість.

У теоретичній частині кваліфікаційна робота виконується на основі критичного аналізу робіт, як українських науковців так і закордонних. Питання теорії повинні бути взаємопов'язані з практичною діяльністю та проілюстровані статистичною інформацією.

Практична частина кваліфікаційної роботи виконується на основі всебічного вивчення й аналізу фактичного матеріалу по досліджуваній темі з використанням вітчизняного і закордонного досвіду, статистичного матеріалу і даних фінансової, статистичної, податкової звітності досліджуваного об'єкта.

Пропозиції і висновки в кожній роботі повинні бути аргументовані, науково обґрунтовані і мати практичну цінність.

Загальні вимоги до кваліфікаційної роботи:

- кваліфікаційна робота повинна віддзеркалювати сучасний стан та тенденції економічного розвитку України, урахувати досвід світової економіки;
- кваліфікаційна робота повинна показати такий рівень спеціальної підготовки студента, який відповідає кваліфікаційним вимогам ОП Економіка спеціальності 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки;
- кваліфікаційна робота повинна показати здібності та вміння студента застосовувати отримані знання з економічних та управлінських дисциплін для вирішення практичних задач з удосконалення організації і управління виробництвом та підвищення його ефективності;
- кваліфікаційна робота повинна бути виконана на практичних матеріалах конкретних підприємств, організацій, установ або галузевих матеріалах;
- кваліфікаційна робота повинна базуватись на застосуванні прогресивних методів економічних досліджень;
- тема кваліфікаційної роботи повинна відповідати кваліфікаційним вимогам спеціальності 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки;
- кваліфікаційна робота повинна бути спрямована на вирішення актуальних економічних, організаційних, управлінських, виробничих задач організації, проведення відповідних теоретичних або експериментальних досліджень тощо;
- кваліфікаційна робота повинна вміщувати конкретні пропозиції щодо удосконалення системи управлінської діяльності організації, установи, сприяти підвищенню ефективності виробництва, виявленню його резервів тощо;
- кваліфікаційна робота не має містити академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації;

- кваліфікаційна робота та ілюстраційні матеріали до неї повинні бути оформлені згідно вимог чинних стандартів.

Також кваліфікаційна робота повинна відповідати наступним вимогам:

- аргументація актуальності теми, її теоретичної і практичної цінності;
- самостійність і системність підходу студента у виконанні дослідження конкретної проблеми;

- відображення знань монографічної літератури по темі, законодавчих актів України й урядових рішень, локальних нормативних актів, положень, інструкцій, стандартів і ін.;

- аналіз різних точок зору з вказівками до джерел (у вигляді посилань чи виносок) і обов'язкове формулювання аргументованої позиції щодо порушення у роботі дискусійного питання;

- повнота розкриття теми, аргументоване обґрунтування висновків і пропозицій, що представляють науковий та практичний інтерес з обов'язковим використанням практичного матеріалу, застосуванням різних методів, включаючи економіко-математичні методи і комп'ютерну техніку.

Разом з тим однакові вимоги до роботи не виключають, а припускають творчий підхід до розробки кожної теми.

Оригінальність постановки і вирішення конкретних питань відповідно до особливостей дослідження є одним з основних критеріїв оцінки якості кваліфікаційної роботи.

До публічного захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти допускається за умови подання на кафедру зшитої кваліфікаційної роботи, завдання на її виконання, рецензії, направлення деканату з відгуком наукового керівника, роздаткового та ілюстративного матеріалів, а також документів, які підтверджують апробацію результатів кваліфікаційного дослідження (сертифікати про участь у конференціях, наукові публікації тощо) та довідки про результати перевірки на наявність плагіату.

Якість кваліфікаційної роботи визначають:

- відповідність змісту Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджений наказом МОН України № 382 від 04.03.2020 р.;

- відповідність змісту ОПП Економіка у ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

- відповідність Положенню щодо організації атестації здобувачів вищої освіти;

- актуальність тематики, тобто її відповідність сучасним науковим та виробничим проблемам, потребам розвитку суспільства;

- повнота і глибина виконання поставленої в магістерській роботі мети;

- переконливість аргументації та достовірність висновків;

- узагальнення результатів та обґрунтованість пропонуваніх рекомендацій виробництву;

- наявність елементів дослідження (вивчення достатньої кількості опублікованих джерел; систематизація та аналіз різних думок і підходів,

формування власної точки зору на проблему, що розглядається; порівняння теоретичних поглядів учених і практичної діяльності вітчизняних і зарубіжних підприємств; розробка висновків, рекомендацій)

- кваліфікаційні роботи здобувачів ОПП Економіка обов'язково перевіряються на наявність академічного плагіату з використанням програми від компанії StrikePlagiarism (з 2023 року).

3. ПОРЯДОК РОБОТИ НАД КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

3. 1. Вибір теми

Розпочинається процес написання кваліфікаційної роботи з вибору проблеми дослідження, її глибокого осмислення та обґрунтування. Вибір проблеми значною мірою визначає стратегію дослідження взагалі і напрямки наукового пошуку зокрема. Складність і багатогранність наукової проблеми призводять до необхідності виокремлення в рамках проблеми тем, які охоплюють певне коло питань.

Студент самостійно вибирає будь-який із запропонованих кафедрою економіки та фінансів напрям (тему) дослідження. При цьому доцільно керуватися різними мотивами: обізнаністю з проблемою та її актуальністю; своїм майбутнім фахом і рівнем підготовки; наявністю теоретичної бази; можливістю отримання при впровадженні ефективних соціальних, технологічних чи екологічних результатів; уподобаннями, науковими інтересами тощо.

Тематика магістерських робіт щорічно коригується з урахуванням набутого досвіду, побажань спеціалістів, які беруть участь у рецензуванні робіт, і рекомендацій екзаменаційної комісії. Перелік тем за кожним напрямком є достатньо обширним, щоб кожен міг на його основі сформулювати окрему тему. Тому при формуванні теми потрібно уникати ситуації, за якої вони б повторювались двома чи більше виконавцями. Дублювання можливе лише у виняткових випадках, коли необхідно забезпечити вирішення певних наукових і практичних завдань. Автори подібних тем мають уточнити основні аспекти своєї роботи, застосовувати різні підходи та принципи для розв'язання поставлених завдань, а зміст теоретичної та експериментальних частин суттєво відрізнятися.

При бажанні студент може запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи, якщо у наведеному переліку її немає. Вибираючи тему наукової роботи слід мати на увазі, що комплексні теми часто бувають поверхневими і недостатньо самостійними. Натомість вузька тема проробляється докладніше і глибше.

Вибір напряму кваліфікаційного дослідження завершується формулюванням теми. Назва теми кваліфікаційної роботи повинна бути якомога короткою та лаконічною, відповідати обраній спеціальності та суті вирішуваної наукової проблеми, вказувати на мету наукового дослідження, його предмет і об'єкт, містити проблему, що має бути розкрита.

Для більшої конкретизації іноді до назви слід додати невеликий (4-6 слів)

уточнюючий підзаголовок через двокрапку або в дужках. Це, зокрема, стосується кваліфікаційних робіт, що висвітлюють вузькі теми. Назва таких робіт має бути конкретнішою, а відтак словесно аргументованішою (розширеною). При цьому не бажано використовувати ускладнену псевдонаукового характеру термінологію, а також уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «До питання...», «Проблеми...» тощо, які достатньою мірою не відображають сутності досліджуваної проблеми.

Здобувачам слід мати на увазі, що процес вибору та затвердження теми є доволі складним і тривалим.

Протягом місяця з початку навчального року студенти знайомляться із запропонованими кафедрою напрямками магістерських досліджень, опрацьовують широке коло літературних джерел, формують тему роботи та звертаються із заявою на кафедру економіки та фінансів для її затвердження (взірець заяви наведено у додатку А).

Зважаючи на те, що тема кваліфікаційної роботи після її затвердження не може змінюватися, потрібно дуже відповідально підійти до її вибору. Від того, наскільки виважено і свідомо буде вибрана тема, залежить подальший успіх у написанні роботи. Для цього потрібно опрацювати якомога більше інформаційних і літературних джерел, щоб мати більш повне уявлення про обрану тему, яка б достатньою мірою відповідала змісту наукового дослідження.

Завідувач кафедри відповідно до поданих заяв розподіляє теми і виконавців за науковими керівниками, враховуючи прохання студентів про призначення їм керівника, фах професорсько-викладацького складу та обсяг навчальних годин, виділених для керівництва кваліфікаційними роботами.

Після цього виконавці кваліфікаційних робіт із науковими керівниками уточнюють кінцевий варіант назви теми дослідження та її обґрунтування, а також узгоджують план роботи. Підготовлені належним чином матеріали подаються на кафедру для ознайомлення й обговорення. Після одержання позитивних рецензій тема і план роботи затверджуються на засіданні кафедри економіки та фінансів.

Теми кваліфікаційних робіт розробляються і затверджуються на засіданні кафедри економіки та фінансів та погоджуються деканом факультету, проректором з навчально-методичної роботи і проректором з наукової роботи до початку другого навчального року навчання студентів для здобуття ступеня вищої освіти магістра

Після затвердження теми і плану керівник видає студенту завдання за встановленою формою (додаток Б). Завдання передбачає перелік та послідовність виконання дослідження та терміни представлення матеріалу науковому керівнику. Кожен виконавець зобов'язаний чітко дотримуватися визначених завданням термінів.

Наступним етапом після затвердження теми кваліфікаційної роботи є підбір необхідних літературних та інформаційних джерел.

3.2. Підбір інформаційного матеріалу

Виходячи з обраної проблематики студент економічного факультету самостійно підбирає необхідний інформаційний матеріал. Інформаційну базу дослідження складають бібліографічні, інформаційні й довідкові видання, статистичний і фактичний матеріал, законодавчо-нормативні документи тощо. Від повноти та якості зібраного матеріалу вирішальною мірою залежать результати наукового дослідження. Тому, перегляду повинні підлягати всі можливі види джерел інформації, зміст яких пов'язаний з обраною темою магістерського і дипломного дослідження.

Разом з тим, не слід намагатися зібрати якомога більше матеріалу без урахування власних можливостей і наявного часу. Відбирати потрібно оптимальний обсяг інформації, необхідний для розкриття теми дослідження, її основних проблем.

Перелік окремих рекомендованих інформаційних джерел, зокрема, чинних законодавчо-нормативних документів, наведено у даних методичних рекомендаціях (додаток В). При цьому слід пам'ятати, що наведені джерела є лише орієнтиром для самостійного підбору інформаційних джерел, список яких зазнає постійних змін і доповнень. Відтак, бібліографія потребує постійного оновлення, доповнення й розширення.

Діяльність з отримання інформації, необхідної для досягнення поставленої у дослідженні мети і завдань, включає збирання, накопичення й узагальнення фактів. Вибираються й ретельно аналізуються інформаційні джерела, занотовуються найцікавіші положення як фрагменти майбутньої роботи. Матеріали повинні збиратися цілеспрямовано, залежно від мети і завдань наукового дослідження. Склад і структура цих матеріалів мають відповідати темі дослідження.

В економічних дослідженнях важливим джерелом інформаційного матеріалу є робота з літературою, даними офіційної державної статистики та звітними даними підприємств, установ, організацій. Збір матеріалу обов'язково має супроводжуватись його аналізом і критичним оцінюванням. За наявності дискусійних питань необхідно дати критичну оцінку позицій авторів і висловити власну думку.

Робота над пошуком необхідних літературних та інформаційних джерел починається з огляду систематичних та алфавітних каталогів наукових бібліотек. Спочатку переглядаються джерела, які містять загальні відомості, і, відповідно, дають загальні уявлення про проблему. Потім дослідник опрацьовує літературні джерела, з яких можна почерпнути більш детальні відомості про об'єкт і предмет дослідження, основні теоретичні й методологічні засади його вивчення.

Основну увагу автор повинен акцентувати на монографічній літературі, де містяться підсумки раніше проведених досліджень, викладаються різні концепції, формулюються теоретичні, методологічні й практичні проблеми, накопичуються й коментуються факти. При цьому він має виділити наукові праці тих авторів як вітчизняних, так і зарубіжних, які працюють над науковими проблемами, пов'язаними з темою кваліфікаційної роботи.

Разом з тим, студент обов'язково знайомиться із журнальними та газетними публікаціями останніх двох-трьох років. Рекомендуємо опрацювати такі часописи:

- українські: «Фінанси України», «Банківська справа», «Економіка України», «Економіка держави», «Регіональна економіка», «Актуальні проблеми економіки», «Економічний часопис», «Економіст», «Вісник податкової служби України», «Вісник Національного банку України», «Світ фінансів», «Підприємництво, господарство, право», «Казна України» тощо.

Для полегшення роботи над пошуком інформаційних джерел та економії часу слід принагідно зауважити, що в останніх річних номерах часописів наводиться перелік усіх публікацій даного року з вказівкою номера та сторінок. Фактичні та статистичні дані минулих років містяться в таких статистичних щорічниках і довідниках, як «Статистичний щорічний довідник», «Україна в цифрах», обласних і районних статистичних збірниках.

Важливим джерелом інформаційного забезпечення є новітні інформаційні технології, які базуються на використанні комп'ютерної техніки і телекомунікацій, а також база даних мережі Internet. Пропонуємо звертатися на веб-сторінки органів державної влади та управління, міжнародних організацій:

- <http://www.president.gov.ua> / - фіційний сайт Президента України;
- <http://www.rada.gov.ua> / - веб-сторінка Верховної Ради України;
- <http://www.kmu.gov.ua> / - урядовий портал Кабінету Міністрів України;
- <http://www.minfin.gov.ua> / - офіційний сайт Міністерства фінансів України;
- <http://www.dkrs.gov.ua/> - офіційний сайт Державної фінансової інспекції України;
- <http://www.ukrstat.gov.ua> - веб-сайт Державної служби статистики України;
- <http://www.treasury.gov.ua> - веб-портал Державної казначейської служби України;
- <http://www.bank.gov.ua> - веб-сторінка Національного банку України;
- <http://www.dfrn.gov.ua/> - веб-сторінка Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України;
- <http://www.worldbank.org> / - веб-сторінка Світового банку;
- <http://www.imf.org/> - веб-сторінка Міжнародного валютного фонду.

Разом з тим студент вивчає законодавчі та нормативні документи, укази Президента з економічних питань, постанови Кабінету Міністрів, які друкуються у Відомостях Верховної Ради та Офіційному віснику України.

Для вивчення обраної теми студент знайомиться також з підручниками й навчальними посібниками як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Зважаючи на те, що кваліфікаційне дослідження - це творча наукова робота, основним джерелом мають бути наукові публікації та їх творче опрацювання.

На основі підбраного до теми дослідження інформаційного матеріалу складається список використаних джерел, який у процесі її вивчення буде постійно поповнюватись. У зв'язку з цим, кінцевий список літературних джерел формується після написання роботи.

Орієнтовна кількість інформаційних і літературних джерел у списку має

включати не менше 70-80 найменувань. При цьому, у списку джерел зазначають публікації, на які безпосередньо посилається автор у текстовій частині, а також опрацьовані ним при написанні роботи.

Підібравши та узагальнивши інформаційні джерела здобувач приступає до їх опрацювання.

3.3. Опрацювання інформаційних джерел

Опрацювання інформаційного матеріалу супроводжується ретельним і всебічним вивченням літературних джерел, їх конспектуванням. Здобувач виписує окремі важливі, на його думку, теоретичні положення, цифри, факти з обов'язковим посиланням на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Таким чином, формується робочий матеріал для написання кваліфікаційної роботи. Далі він групується за окремими найважливішими проблемами, які складуть основні розділи плану роботи.

Працюючи з інформаційними джерелами здобувач повинен виявити вміння систематизувати їх, критично оцінювати, відокремлювати суттєве, оцінювати попередньо зроблене іншими дослідниками, визначати головне у сучасному стані проблеми.

Постійно з'являються нові публікації - насамперед у наукових часописах і збірниках. Тому потрібно докласти значні зусилля для поновлення списку інформаційних джерел, на які посилається автор кваліфікаційної роботи.

3.4. Робота над планом наукового дослідження

План є обов'язковим і надзвичайно важливим атрибутом майбутньої кваліфікаційної роботи. Він визначає загальну спрямованість дослідження, дозволяє логічно пов'язати окремі проблеми обраної і розгорнутої в тексті роботи теми, розмістити їх у певній послідовності.

При цьому слід мати на увазі, що всі проблеми пов'язані єдиною метою дослідження. Дослідження потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів з використанням статистичних і бухгалтерських даних.

План самостійно складається студентом після опрацювання інформаційних джерел, погоджується з науковим керівником, коригується при потребі та затверджується.

План розробляють, виходячи з вибраної теми, сформульованих мети і завдань дослідження, обізнаності з предметом тощо. Структура плану визначається обсягом і складністю дослідження: чим ширше коло питань розглядається, тим детальнішим має бути план. План повинен складатися зі вступу, кількох розділів, які деталізуються параграфами, висновків, списку використаних джерел, додатків (за необхідності). Разом з тим його не слід переобтяжувати надмірною кількістю розділів. Оптимальний варіант - три розділи, хоча може бути й більше залежно від обсягу й складності обраної теми.

Пункти плану повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними та викладатися у логічній послідовності. Орієнтовний варіант плану кваліфікаційної роботи, який надається на кафедрі для рецензування і затвердження, наведено у додатку Д.

Від того, наскільки виважено та вдало складено план, залежить

правильність і повнота висвітлення теми, глибина розгляду проблем, логіка викладу матеріалу.

На цьому підготовчий період завершується і можна приступати до основного етапу - написання тексту кваліфікаційної роботи та її оформлення.

4. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота як оригінальне теоретично-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи має бути 2,5 до 3 друкованих аркушів (60-70 сторінок). Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$ друкованого тексту, не враховуючи список літератури і додатки.

Мова кваліфікаційної роботи - державна, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок.

Структура кваліфікаційної роботи визначається завданнями і проблематикою дослідження. Робота повинна містити титульний аркуш, зміст, анотацію, перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності), вступ, основну частину, яка складається з трьох (допускається і більше) розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, додатків (за необхідності).

Титульний аркуш вважається першою сторінкою кваліфікаційної роботи. Він містить: найменування міністерства, якому підпорядкований ЗВО; найменування вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконано роботу; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву (тему) кваліфікаційної роботи з вказанням об'єкту дослідження; шифр і найменування спеціальності; освітньо-кваліфікаційний рівень (магістр); шифр групи, прізвище, ініціали здобувача; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника та рецензента кваліфікаційної роботи; місто і рік написання. Взірець оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти наведено у додатку Е.

УДК, анотації (5-8 рядків) та ключові слова (3-5) українською і англійською мовами потрібно навести на 1-му аркуші. Анотація містить відомості про автора, назву кваліфікаційної роботи, освітньо-кваліфікаційний рівень та спеціальність, за якими вона виконується, місце і рік захисту, стислий виклад змісту та результатів дослідження. (Додаток Ж)

Зміст подають на другій сторінці кваліфікаційної роботи після анотації. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, а також вступ, висновки до розділів, загальні висновки, додатки, список використаних джерел. Заголовки змісту мають точно повторювати заголовки в текстовій частині.

Якщо у роботі використовується специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи, позначення, знаки тощо, то їх перелік можна подати у вигляді окремого списку - переліку умовних позначень. Перелік друкують двома колонками: зліва за абеткою наводять скорочення, справа - їх тлумачення. Перелік умовних позначень не складають, якщо терміни,

позначення тощо повторюються менше трьох разів. У цьому випадку їх тлумачення дається у тексті при першому згадуванні.

Особливої уваги вимагає оформлення ВСТУПУ, де розкривається сутність і стан вивчення наукової проблеми та її значущість, дається обґрунтування необхідності проведення дослідження. Хоча робота розпочинається зі вступу, його оформлення здійснюється після закінчення написання всіх розділів, висновків і пропозицій.

У вступі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи у рекомендованій нижче послідовності:

Обґрунтувати актуальність та доцільність вибору теми для науки і практики, розвитку відповідної галузі дослідження. Обґрунтування актуальності вибраної теми кваліфікаційної роботи, яке проводиться шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі), свідчить про відповідність теми дослідження сучасним потребам певної сфери діяльності та перспективам її розвитку. При цьому висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Достатньо кількома реченнями висвітлити сутність проблеми дослідження, її соціальну значущість, значення для подальшого розвитку теорії і практики. У цій частині вступу необхідно навести перелік вітчизняних і зарубіжних економістів, які досліджували обрану тему або окремі її аспекти, рівень висвітлення даної теми у літературі, а також перерахувати наявні нерозв'язані проблеми, недоліки, упущення, які вимагають наукового і практичного вирішення та підсилюють актуальність обраної теми.

Сформулювати мету роботи і наукові завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета повинна узгоджуватися з назвою наукової роботи і містити не тільки очікувані результати, а й вказувати, на яких наукових передумовах вона ґрунтується, яким чином досягається. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на результати наукової розробки.

Мету наукового дослідження слід формулювати як: «розв'язання наукової проблеми, розробка теоретичних положень, науково обґрунтованих рішень», впровадження яких є значним внеском в розвиток певної сфери діяльності. Наприклад, мету для обраної нами як взірець теми «Формування та виконання місцевих бюджетів за доходами: проблемні аспекти та шляхи вдосконалення» можна сформулювати наступним чином: Оцінка стану, методики та практики формування і виконання місцевих бюджетів за доходами, розробка основних напрямків удосконалення механізму формування і виконання доходів місцевих бюджетів.

Мета наукового дослідження реалізується через конкретні завдання, які формулюють у формі переліку дій: «дослідити...», «охарактеризувати...», «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «пояснити...», «узагальнити...», «обґрунтувати...», «описати...», «визначити...», «сформулювати...», «запропонувати...» тощо. Формулювати завдання потрібно якомога ретельніше, деталізуючи мету, оскільки опис їх вирішення складає зміст окремих розділів і підрозділів наукового дослідження.

Вказати об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. По суті, об'єкт є матеріальним явищем, яке має фізичні межі. Об'єктом фінансової науки є доходи, видатки, податки, бюджет держави, бюджетний процес, окремі його стадії, бюджетне фінансування, фінансові ресурси, грошові фонди тощо.

Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. По суті, предметом є поняття та категорії, які характеризують особливі якості об'єкта, його найбільш значущі властивості та розкриваються у його сутності. Предметом фінансової науки є економічні відносини, закономірності, принципи, методи, методологія тощо. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дослідження, яка відображається на титульному аркуші як її назва. Наприклад, об'єктом для обраної нами теми будуть доходи місцевих бюджетів; предметом - економічні відносини, пов'язані з формуванням грошових фондів органів місцевого самоврядування та забезпеченням їх виконання.

Вказують методологію дослідження, від чіткого визначення якої значною мірою залежить досягнення мети і завдань наукового дослідження. Під методологією розуміють систему наукових принципів, форм, способів і методів дослідницької діяльності, теоретичні положення галузі, на які опирається автор наукової роботи. Методологічні положення становлять теоретичну основу дослідження і наводяться як постулат, який не підлягає доказу або критиці. Тому, не рекомендується брати як методологічну основу теоретичні підходи попередників, що досліджували дану тему. Найважливішими елементами теоретичного відтворення дійсності є наукові ідеї, концепції, принципи, поняття, положення і твердження.

Розрізняють: фундаментальну (або філософську), що визначає загальну стратегію принципів пізнання явищ, процесів, сфер діяльності; загальнонаукову, яка включає критичний перегляд прийнятого досі понятійного апарату, чинників, передумов і підходів до інтерпретації матеріалу, що досліджується; конкретно наукову методологію як сукупність ідей або специфічних методів, які є базою для розв'язання конкретної дослідницької проблеми, а також наукових концепцій, на які опирається дослідник.

Стратегічні методологічні положення і принципи знаходять своє тактичне втілення в конкретних методах дослідження, що дають відповідь на запитання: як пізнати. Методи є упорядкованою системою і способом пізнання явищ природи і суспільного життя. Сукупність системи правил використання методів, прийомів та операцій складає відповідну методику дослідження.

Вибір конкретних методів дослідження диктується характером фактичного матеріалу, умовами й метою конкретного дослідження. Від уміння науковця вибрати найрезультативніші методи дослідження значною мірою залежить успіх наукової роботи, оскільки саме вони дають можливість досягти поставленої мети.

Фундаментальним науковим принципом дослідження і методом пізнання

є діалектичний підхід пізнання багатопланової і суперечливої дійсності в усіх її проявах, згідно з яким усі процеси розглядаються й аналізуються у взаємозв'язку, взаємозалежності й розвитку. Діалектичний підхід дає змогу обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки, процеси диференціації й інтеграції, постійну суперечність між сутністю і явищем, змістом і формою.

Зважаючи на значимість діалектики у наукових дослідженнях, вона не підміняє конкретно наукових методів, пов'язаних зі специфікою досліджуваної сфери. Тому, у процесі дослідження необхідно також використовувати такі наукові методи, як: спостереження, порівняння, вимірювання, метод експертних оцінок, екстраполяції, сходження від абстрактного до конкретного, абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, економіко-математичного моделювання, прогнозування інші специфічні прийоми і методи.

Виокремити теоретичну й методологічну основу дослідження, яку складають наукові положення сучасної економічної теорії, концепції економічного розвитку, теоретичні висновки та узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, що містяться у монографічній, спеціальній та періодичній літературі; матеріали наукових і науково-практичних конференцій; нормативно-правові документи.

Зазначити інформаційну базу наукового дослідження, якою можуть бути дані офіційної статистики, планові, звітні, облікові, аналітичні дані окремих підприємств, установ, організацій тощо.

Обґрунтувати наукову новизну одержаних результатів, яка характеризує особистий внесок автора у вирішенні досліджуваної проблеми. Слід чітко сформулювати наукові положення, запропоновані студентом самостійно, зосереджуючи особливу увагу на ступені досягнутої при цьому новизни. Виділяють такі ступені наукової новизни результатів дослідження:

- запропоновано принципово нові у даній галузі знання (вперше здійснено..., одержано..., розроблено..., визначено..., формалізовано...);
- науковий результат розширює або доповнює відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи (удосконалено..., розширено..., доповнено...);
- науковий результат конкретизує та уточнює відомі положення, використовує відомі методи для дослідження нових об'єктів і явищ (набуло подальшого розвитку..., уточнено...).

Наукова новизна може виявлятися у теоретичних положеннях, які вперше сформульовано і змістовно обґрунтовано; методичних рекомендаціях, які впроваджено у практику і які спричиняють суттєвий вплив на досягнення нових соціально-економічних результатів.

При формулюванні наукової новизни слід використовувати такі вирази: «вперше здійснено комплексне...», «визначено концептуальні рішення, що...», «науково узагальнено та систематизовано...», «розроблено модель (чи методику)...», «досліджено специфічні зв'язки...», «визначено причинно-наслідкові зв'язки, фактори впливу...». Використовуючи наведені вирази, слід конкретизувати особистий внесок автора з відповідними поясненнями. У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у

вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено, а в сутності наукової новизни виявити неможливо.

Вказати на практичне значення одержаних результатів, тобто, де і яким чином результати дослідження можна використати на практиці. У кваліфікаційній роботі, що має теоретичне значення, подають відомості про наукове використання результатів дослідження або рекомендацій щодо їх використання, а у роботі з прикладними результатами - відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендацій щодо їх використання.

Результати наукового дослідження студенти оформляють у вигляді тез, виступають на науково-теоретичних конференціях з доповідями, які публікуються в наукових збірниках. Тому у висновках потрібно також зазначити апробацію результатів дослідження.

Перерахувати структурні елементи кваліфікаційної роботи та навести їх коротку анотацію.

Зазначити загальний обсяг роботи, вказати кількість наведених таблиць, рисунків, додатків, літературних та інформаційних джерел.

ОСНОВНА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ містить ґрунтовний виклад матеріалу дослідження та складається з розділів і підрозділів. Їх заголовки мають відображати зміст викладеного у них тексту.

Кожний розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу виділити важливі положення, уникаючи другорядних подробиць. Матеріал має містити дискусійні питання, пов'язані з переглядом усталених поглядів і уявлень, а також оригінальні погляди автора на вирішення досліджуваної проблеми.

Перший розділ (20 – 25 с.) структурно складається з 3 – 4 підрозділів. У ньому слід розкрити стан теоретичних напрацювань з обраної теми, проаналізувати існуючі різноманітні погляди (в тому числі власні) на ті чи інші аспекти, виявити невирішені проблеми, які потребують розв'язання в теоретичному, методичному та прикладному плані.

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність з методами аналізу і на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найпридатнішого для обраного напрямку дослідження.

Структура першого розділу кваліфікаційної роботи, який називається

«Теоретико-методологічні засади об'єкта дослідження» наступна:

1.1 Сутнісний зміст та структурне наповнення (у цьому підрозділі необхідно висвітлити об'єкт і предмет дослідження; сутність об'єкту та категорій дослідження; відповідні класифікації і групування; сутність, мету і функції управління об'єктом дослідження; чинники, що впливають на об'єкт дослідження).

1.2 Інформаційне забезпечення дослідження даного об'єкта (у даному підрозділі необхідно визначити користувачів інформації та їх потреби; джерела інформації; систему показників аналізу).

1.3 Критична оцінка наукових публікацій з проблематики об'єкта дослідження.

У другому розділі (25 - 30 с.) студент повинен виконати ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах конкретної організації.

У цьому розділі можна виділити 3 – 5 відносно самостійних підрозділів, що містять аналіз і оцінку конкретних сфер діяльності об'єкта дослідження. Описувати історію виникнення і розвитку організації недоцільно.

Основна увага в цій частині має бути приділена критичному аналізу існуючої практики функціонування бази дослідження (на матеріалах конкретної організації). Розділ повинен бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми, моделі), що відображають відповідні результати діяльності організації за останніх 5 років (але не менше ніж за 3 роки).

Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що одержано з документів організації, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

Розділ завершується оцінкою одержаних результатів.

Третій розділ (20 - 25 с.) має містити обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі. Структурно вміщує 3-4 підрозділи. Третій розділ роботи передбачає: розробку управлінських рішень щодо об'єкта дослідження, висвітлення існуючої проблематики і можливих шляхів вирішення визначених проблем. Управлінські рішення та їх обґрунтування студенти подають на підставі матеріалу другого розділу. Висновки та рекомендації автора по виявленій проблематиці мають бути підтвердженими самостійними розрахунками з використанням елементів моделювання, розроблених під час підготовки другої частини кваліфікаційної роботи.

Не може розглядатися проблематика, яка не впливає та не доводиться результатами самостійного аналізу автора, а є лише запозиченою із публікацій у фаховій та періодичній літературі.

Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі кваліфікаційної роботи. Невід'ємною частиною обґрунтування пропонованих студентом заходів має бути розрахунок економічної ефективності.

Висновки (3–5с.) є завершальною частиною кваліфікаційної. Він містить стислий виклад актуальності теми, зроблених оцінок та узагальнень під час аналізу, пропозицій автора та їх економічної ефективності. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформулювати у читача уявлення про ступінь реалізації автором кваліфікаційної роботи поставленої мети і завдань.

Висновки потрібно викладати стисло і лаконічно відповідно до пунктів

плану роботи та поставлених завдань. Спочатку коротко оцінюють стан проблем, які піднімаються у першому розділі кваліфікаційної роботи. Далі викладають власні міркування і твердження щодо досліджуваних проблем, підсумовують, узагальнюють отримані результати і виявлені закономірності, співвідносять їх з метою та науковими завданнями, формулюють пропозиції, що випливають з результатів проведеного дослідження у наступних розділах.

За необхідності формують Додатки до кваліфікаційної роботи. Додатки містять різний за змістом допоміжний матеріал, який має додаткове, довідкове значення, але необхідний для повного висвітлення теми дослідження:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні математичні доведення і розрахунки;
- інструкції і методики вирішення певних проблемних питань;
- фінансова звітність підприємства, організації, статистичні матеріали, тощо;
- ілюстрації допоміжного характеру.

За формою це можуть бути: текст, таблиця, рисунок, веб-сайт тощо.

Однією з ознак високої якості кваліфікаційної роботи є застосування економіко-математичних методів та моделей з використанням комп'ютерних технологій як під час аналізу, так і при обґрунтуванні запропонованих заходів. За результати розрахунків та зроблені на цій основі висновки відповідальність несе студент - автор кваліфікаційної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи згідно з Національним стандартом України: ДСТУ 8302:2015 (Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання). Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено в додатку 3. Додатки нумерують кирилицею (А, Б). Назви таблиць і рисунків нумерується з використанням номера додатка (наприклад таблиця А. 5, рис. В. 4).

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Основна частина

Матеріал кваліфікаційної роботи слід подати у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- УДК, анотації (5-8 рядків) та ключові слова (3-5) українською і англійською мовами, які потрібно навести на 1-му аркуші;
- зміст;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- вступ;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки.

Завершену і оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Робота має бути надрукована на одному боці сторінок стандартного білого паперу формату А4 (210×297 мм). У друкованому варіанті текст розташовується через півтора міжрядкових інтервали, до тридцяти рядків на сторінці з мінімальною висотою шрифту в 1,8 мм (комп'ютерний набір – 14-й кегль, 1,5 інтервали, шрифт – Times News Roman).

Текст кваліфікаційної роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку – не менш за 25 мм, з правого — не менш за 10 мм, зверху — не менш за 20 мм, знизу - не менш за 20 мм. Абзац – 10 мм.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи «СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ», «ЗМІСТ», «АНОТАЦІЯ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», пишуть великими літерами симетрично до тексту та починають з нової сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Абзацний відступ має бути однаковим впродовж усього тексту роботи і дорівнювати 10 мм.

Зміст і результати дослідження необхідно викладати стисло, логічно й аргументовано. Виклад матеріалу автор здійснює використовуючи займенник «ми» та його похідні. Це характеризує комплексний підхід до вирішення проблеми та дає змогу відобразити власну думку як позицію певної групи вчених чи наукової школи.

Друкарські помилки, описки й неточності можна виправити підчищенням або замальовуванням коректором і нанесенням на те саме місце або між рядками виправленого тексту машинописним способом. Вписувати текст слід чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору. При цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного тексту. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Всі сторінки кваліфікаційної роботи повинні бути пронумеровані арабськими цифрами без знака №. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Весь текст має бути пронумерований з дотриманням наскрізної нумерації, включаючи ілюстрації та таблиці, розміщені на окремих сторінках.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний лист, який включають до загальної нумерації сторінок. На ньому номер сторінки не ставлять.

На сторінці 2 розміщують зміст кваліфікаційної роботи. Зверху потрібно написати слово ЗМІСТ. (Додаток Д)

На наступній сторінці розміщується анотація. Орієнтовний зразок анотації до кваліфікаційної роботи наведено у додатку Ж.

Із сторінки 3 розпочинається вступ до роботи, далі йде виклад основного тексту роботи. Кожний розділ пишуть з нової сторінки і обов'язково найменують (виділяють заголовки). Номер розділу ставлять після слова

«РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.1.» (перший підрозділ другого розділу). Далі у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Всі аркуші, на яких розміщені такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати «1. ВСТУП» або «4. ВИСНОВКИ».

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам основного тексту. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи слід починати з нової сторінки.

5.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. Нумерація без крапки після неї проставляється у правому верхньому куті подальших сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ та ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ». Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка: наприклад,» 1.4 (четвертий підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

5.3. Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожен з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступну сторінку. Якщо вони містяться на окремих сторінках диплома, їх включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких є більші за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією.

5.4. Таблиці, формули, посилання

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, «Таблиця 2.3» (третя таблиця другого розділу); нижче розміщується назва таблиці.

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться: наприклад, «Продовження табл. 2.3».

У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися у відповідності до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери.

Формули в магістерській роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки нарівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: «(3.1)»(перша формула третього розділу).

Цифровий матеріал, як правило, має оформлятися у вигляді таблиці, приклад якої наводиться в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз обліку платників податків та податкових надходжень по ОДП *

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсол.		Відн.,%	
Кількість платників, всього							
З них, новостворених							
З них, що повинні сплачувати податки							
Кількість платників, що сплачує податки							

* - Розраховано автором на основі: [вказати джерело]

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають із великої літери. Назву не підкреслюють. Зобразимо приклад оформлення таблиці.

Заголовки граф починаються з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо складають одне речення із заголовком, і з великих – якщо вони є самостійними.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без обертання тексту або з обертанням за годинниковою стрілкою.

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі, і кожне – з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Посилання на ілюстрації до кваліфікаційної роботи оформлюють порядковим номером ілюстрації: наприклад, «рис. 2.3»; на формули — порядковим номером формули: наприклад, «у формулі (3.1)». Посилання у тексті на таблиці пишуть скорочено: наприклад, «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово «дивись»: наприклад, «див. табл. 1.2».

Посилання додаються одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури та відповідна сторінка джерела (наприклад [4, с. 35]), або під текстом цієї сторінки у вигляді виноски, в якій указують прізвище та ініціали автора, назву джерела, видавництво, рік видання та сторінку.

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел. (Додаток 3). Джерела можна розміщувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків у хронологічному порядку.

Що стосується останнього варіанта, то він передбачає розміщення джерел в алфавітному порядку. За наявності іноземних авторів їх розміщують у кінці дотримуючись алфавітного викладу. При цьому спочатку вказується прізвище автора, його ініціали (якщо авторів більше 3-х, вказується тільки назва книги), далі назва праці, її вид (підручник, навчальний посібник, словник тощо), місце видання, назва видавництва, рік видання. Якщо йдеться про статтю у часописі, то схема запису така: автор, назва статті чи публікації, назва видання, рік, номер; для газети: автор, назва публікації, назва видання, дата виходу.

5.5. Додатки

Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Додаток повинен мати заголовок. Він пишеться угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкують слово «Додаток__» і велика літера, що позначає додаток.

Позначаючи послідовно додатки великими літерами української абетки із нумерації слід виключити літери Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, Додаток А, Додаток Б. Один додаток позначається як «Додаток А».

При оформленні додатків окремою частиною на окремому аркуші пишуть (друкують) великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку. Наприклад, А.2 - другий розділ додатка А, В.3.1 - перший підрозділ третього розділу додатка В.

Таблиці, ілюстрації та формули, які розміщені у додатках, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад, рис. А.1 - перший рисунок додатка А; таблиця В.2 - друга таблиця додатка В, рис. Д.1.2 - другий рисунок першого розділу додатка Д.

6. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кваліфікаційної роботи складається з таких основних етапів:

- 1) визначення напрямку дослідження;
- 2) вибір і затвердження теми та плану кваліфікаційної роботи;
- 3) проведення досліджень і написання роботи;
- 4) оформлення кваліфікаційної роботи;
- 5) перевірки на наявність плагіату;
- 6) підготовка до публічного захисту і захист роботи.

Графік виконання кваліфікаційної роботи затверджується на початку навчального року, контролюється науковим керівником і кафедрою. За порушення графіка студент може бути недопущений до захисту кваліфікаційної роботи.

6.1. Визначення напрямку дослідження

Визначення напрямку дослідження здійснюється виходячи з наукових інтересів студента, тематики наукових досліджень кафедри, замовлень підприємств тощо.

Вибираючи напрям дослідження, доцільно користуватися запропонованим переліком тем, проте він не є обов'язковим і може уточнюватись або доповнюватись за бажанням студента та його наукового керівника.

6.2. Затвердження плану кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і прикладне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку економічної науки і господарської практики.

Студент може скористатися тематикою магістерських робіт, яку розробляє і щорічно переглядає кафедра. Студенту надається право запропонувати свою тему з необхідним обґрунтуванням її дослідження.

Тема роботи має бути погоджена як з випускною кафедрою, так і з організацією, на матеріалах якої вона буде виконуватися.

Обираючи тему, слід урахувати її актуальність для організації, можливість одержання відповідних матеріалів (планових, звітних, статистичних), проведення власних спостережень, розрахунків, експериментів, наявність літературних джерел, власні напрацювання.

Обов'язковою вимогою до кваліфікаційної кваліфікаційної роботи є її корисність і практична цінність. Вона має бути написана на матеріалах конкретної організації.

Пропозиції щодо вибору теми кваліфікаційної роботи студент спочатку обговорює з науковим керівником від кафедри. За поданням наукових керівників кафедра розглядає пропозиції студентів і після їх схвалення готує проект відповідного наказу.

Закріплення за студентом теми кваліфікаційної роботи оформлюється наказом ректора МЕНУ. Цим самим наказом призначаються наукові керівники магістерських робіт.

6.3. Проведення досліджень і написання роботи

Головним завданням цього етапу є написання тексту кваліфікаційної роботи відповідно до затверджених теми та плану. Студент має ґрунтовно ознайомитись з теоретичними засадами обраної проблематики, на підставі аналізу літературних джерел узагальнити існуючі підходи та обґрунтувати методичний фундамент своїх досліджень. За допомогою цього інструментарію та загальновідомих сучасних прийомів і методів аналізу проводиться діагностика об'єкта дослідження під кутом зору обраної теми та визначаються наявні проблеми і причини їх виникнення. Це, у свою чергу, є основою для розробки і обґрунтування альтернативних пропозицій щодо усунення проблем і визначення найбільш доцільного способу їх вирішення в умовах конкретного підприємства.

В ході реалізації цього етапу робота з літературними джерелами ведеться паралельно з дослідженнями на підприємстві, окремі аспекти кваліфікаційної роботи можуть уточнюватися або коригуватися.

6.4. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи

Згідно з регламентом студент зобов'язаний подавати магістерську роботу науковому керівникові на першу перевірку частинами у встановлені строки. У разі недодержання студентом календарного графіка виконання роботи керівник кваліфікаційної програми, за поданням наукового керівника кваліфікаційної роботи, має право звернутися до ректора з пропозицією відрахувати студента з магістратури як такого, що не виконує навчальний план.

Після завершення написання роботи студент подає магістерську роботу науковому керівникові для одержання від нього письмового відгуку з оцінкою магістерського дослідження.

Кваліфікаційна робота, підписана автором, з письмовим відзивом наукового керівника подається завідувачу випускаючої кафедри.

Питання про допуск студента до захисту кваліфікаційної роботи вирішується на засіданні кафедри економіки та фінансів.

У разі невідповідності кваліфікаційної роботи вимогам даних рекомендацій керівник роботи може не допустити студента до захисту кваліфікаційної роботи.

Рішення щодо недопущення студента до захисту має бути затверджене на засіданні кафедри.

Якщо студент допущений до захисту кваліфікаційної роботи, кафедра видає йому направлення до рецензента. Зовнішню рецензію на магістерську роботу може зробити висококваліфікований фахівець, який спеціалізується на розв'язанні проблем, споріднених з темою роботи або керівник організації, на прикладі якої виконана кваліфікаційна робота.

Зовнішня рецензія має містити ґрунтовний аналіз і диференційовану оцінку якості кваліфікаційної роботи.

6.5. Рецензування кваліфікаційної роботи

Чистовий варіант кваліфікаційної роботи, оформлений відповідно до наведених вище вимог, подається на рецензію.

Студенти здають завершені роботи науковому керівнику для рецензування за чотири тижні до початку роботи екзаменаційних комісій.

Роботи здаються заздалегідь з тим, щоб у наукового керівника було достатньо часу для рецензування, а у студентів за необхідності можливість виправити зазначені у відзиві недоліки (зауваження).

Науковий керівник повинен вичитати роботу та зробити висновок про її допуск чи недопуск до захисту. При цьому у відзиві вказуються позитивні та негативні сторони роботи з детальним аналізом виявлених недоліків.

Прорецензовану роботу науковий керівник повертає автору, який, одержавши роботу, знайомиться з відзивом і готується до захисту. Якщо у відзиві мають місце певні зауваження щодо змісту і оформлення кваліфікаційної роботи, то студент повинен їх врахувати та зробити виправлення у тексті. У випадку недопуску роботи до захисту (якщо робота не відповідає вимогам) автор, ознайомившись із зауваженнями наукового керівника та вимогами, виконує дипломну роботу наново або обирає іншу тему.

Окрім відзиву наукового керівника до кваліфікаційної роботи додається рецензія, підготовлена установою, на базі якої виконувалася кваліфікаційна робота та довідаи про результати перевірки на наявність плагіату.. Зразки зазначених документів наведено у додатках К і Л.

Підписані супровідні документи (завдання до кваліфікаційної роботи, відзив наукового керівника та рецензія) підшиваються в наведеному порядку під час переплетення роботи або вкладаються у підклеєний до титульної сторінки конверт (або файл).

Зазначені документи в нумерацію сторінок не включаються.

6.6. Захист кваліфікаційної роботи

На захист студент представляє:

- направлення деканату з відгуком наукового керівника;
- зшити магістерську роботу;
- завдання на її виконання;
- рецензію;
- довідка про результати перевірки на наявність плагіату;
- роздатковий та ілюстраційний матеріали;
- результати апробації авторського дослідження.

Рекомендується на захист підготувати доповідь (презентацію, постер), яка має містити: назву роботи, виконавця та наукового керівника; мету та завдання роботи; об'єкт та предмет дослідження; наукову новизну дослідження; практичну цінність роботи; методи дослідження; коротку інформацію за розділами, висновки та перспективи дослідження.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається в два етапи. Перший етап - попередній захист на кафедрі економіки та фінансів відповідно до сформованих комісій та списків студентів. Другий етап - публічний захист перед екзаменаційною комісією за участю не менше половини її складу, голови комісії, наукового керівника, а також присутності студентів даної навчальної групи та зацікавлених осіб. Присутні можуть задавати автору питання, виступати з приводу захисту.

Автору надається 10-15 хвилин для виступу. За цей час потрібно логічно у стислій формі впевнено та переконливо викласти основні результати дослідження, дати відповіді на поставлені запитання членів комісії та присутніх.

Для посилення наочності представлення кваліфікаційної роботи вона має супроводжуватися роздатковим чи презентативним матеріалом. До нього включаються таблиці і рисунки, які характеризують найвагоміші здобутки автора.

Комісія за результатами виступу студента та оцінюючи рівень виконаної роботи виставляє оцінку. При цьому на оцінку кваліфікаційної роботи впливають такі фактори:

- рівень опанування студентом основних проблем теми, оволодіння економічними категоріями і термінологією;
- наявність необхідного наукового апарату дослідження;
- вміння узагальнити та систематизувати зібраний матеріал, конкретизувати та логічно викласти основні положення теми, пов'язати теоретичні положення з практикою;
- обґрунтованість висновків проведеного дослідження та цінність запропонованих пропозицій;
- опрацювання достатньої кількості інформаційних і літературних джерел, влучне посилання на них у текстовій частині;
- вміння логічно викласти досліджуваний матеріал, вести наукову полеміку з дискусійних (проблемних) питань, здатність відстоювати свої

погляди на проблему;

- якість викладу матеріалу у дипломній роботі, її відповідність встановленим вимогам.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання. Об'єктом оцінювання якості підготовки магістра є сукупність знань, умінь навичок, набутих компетентностей, відтворених у процесі виконання і захисту кваліфікаційної роботи.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюється членами Екзаменаційної комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентнісного підходу з урахуванням набутої системи типових універсальних і спеціальних професійних компетенцій за складовими: публічне адміністрування, керування колективом, кадрова політика, управління зв'язками з громадськістю, управління фінансово-економічною та інноваційною діяльністю, управління операційними процесами в структурних підрозділах на середньому та вищому рівнях організацій, науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності.

Рівень якості підготовки магістра визначається за комплексним поєднанням систем оцінювання: Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F» та за 100-бальною шкалою) та національної (за шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Рішення щодо підсумкового оцінювання приймається більшістю голосів членів Екзаменаційної комісії за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензента.

Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є: чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому, науковість стилю викладання, відсутність орфографічних і синтаксичних помилок, правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Таблиця 1

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти ступеня
магістра за спеціальністю 051 «Економіка» за освітньо-професійною
програмою «Економіка»

	Критерії оцінювання	К-сть балів
Вступ	Обґрунтування актуальності обраної теми, визначення мети та завдань її дослідження. Визначення теоретичної або прикладної проблеми (питання), що має відповідне значення у сфері дослідження, елементів наукової новизни обраної теми	1-5
Розділ 1	Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій, новизна отриманих результатів. Достатність глибини теоретичних досліджень	1-10
Розділ 2	Рівень глибини досліджень із застосуванням аналітичних розрахунків, методики досліджень, представлення методів і засобів проведення наукових досліджень.	1-20
Розділ 3	Оцінка результатів досліджень - обґрунтування перспективних параметрів розвитку; - обґрунтування напрямів удосконалення досліджуваної проблеми; - прогнозування, аналіз результатів дослідження з використанням програмних продуктів. Практична цінність отриманих результатів та можливість їх впровадження. Чіткість висновків та рекомендацій.	1-20
	Змістовність, цілісність, якість оформлення та ілюстрованість, виконаної роботи	1-5
	Якість захисту роботи (уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки здобувача вищої освіти; володіння культурою презентації). Змістовні відповіді на запитання членів підсумкової екзаменаційної комісії	1-35
	Апробація результатів (наукові публікації, сертифікати участі в конференціях тощо)	1-5
	Разом	100

Кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж *«задовільно»*.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на *«добре»*.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх

основі - аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковані у наукових виданнях або матеріалах наукових конференцій, мають практичне значення і рекомендовані до впровадження може бути оцінена на «відмінно».

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються за Європейською кредитно-трансферною системою (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F» та за 100-баловою шкалою) та національною системою (за шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Загальна кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	5 «Відмінно»	A
82-89	4 «Добре»	B
74-81	4 «Добре»	C
64-73	3 «Задовільно»	D
60-63	3 «Задовільно»	E
35-59	2 «Незадовільно»	FX
0-34	2 «Незадовільно»	F

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні Екзаменаційної комісії більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання).

За результатами успішного захисту кваліфікаційної роботи Екзаменаційна комісія приймає рішення щодо присвоєння кваліфікації магістр з економіки, і про видачу випускнику диплома встановленого зразка.

8. ОСНОВНІ НАПРЯМИ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

для спеціальності 051 Економіка

в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ОПП «ЕКОНОМІКА»

1. Активізація бюджетної політики у забезпеченні соціально - економічного розвитку регіоні
2. Аналіз інвестиційних процесів в сільськогосподарському підприємстві.
3. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку
4. Бюджетне вирівнювання в реалізації регіональної політики держави
5. Вдосконалення інструментів економічної діагностики результатів діяльності підприємства та обґрунтування стратегії їх покращення
6. Глобальні суспільні блага в системі забезпечення сталого розвитку.
7. Державна підтримка інновацій на регіональному рівні
8. Державна політика розвитку малого підприємництва в Україні
9. Державна політика України щодо зайнятості населення на регіональному рівні (на прикладі _____ області)
10. Державна регіональна політика України в контексті євроінтеграції

11. Державне регулювання економічною інтеграцією України в ЄС
12. Державне регулювання системи захисту прав споживачів в Україні та зарубіжних країнах: організаційно-правовий аспект
13. Державне регулювання соціально-економічного розвитку міст: європейський та український досвід
14. Державне фінансування соціальних гарантій населення України
15. Економіка природокористування (регіональний аспект)
16. Економічна стратегія розвитку підприємства.
17. Економічний механізм управління ресурсозбереженням на підприємстві.
18. Ефективність процесів забезпечення економічної безпеки функціонування підприємства
19. Забезпечення місцевого економічного зростання крізь призму інвестиційно-інноваційної моделі
20. Забезпечення прибутковості підприємства в умовах воєнного стану
21. Засади еколого-економічної безпеки лісогосподарських підприємств.
22. Інвестиційне забезпечення модернізації інфраструктури міста
23. Інновації у регіональному управлінні
24. Інституційне забезпечення розвитку житлово-комунального господарства регіону
25. Інтеграція податкової системи України до європейського економічного простору
26. Конкурентоспроможність економіки як чинник забезпечення національної безпеки: стан та шляхи підвищення
27. Контроль в екологічній сфері: функціонально-організаційний аспект
28. Корпоративний зовнішній борг України: макроекономічні наслідки та загрози фінансовій безпеці держави.
29. Кредитоспроможність корпорації та порядок її оцінки інвесторами.
30. Методи діагностики криз у процесах регіонального управління
31. Механізм діагностики фінансової діяльності підприємства для вибору стратегії розвитку.
32. Механізм підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в економіку України
33. Механізм розвитку інноваційного підприємництва.
34. Механізми забезпечення стабільності фінансової системи в умовах невизначеності: глобальний та національний контекст
35. Міжбюджетні трансферти як чинник місцевого розвитку в Україні
36. Мінімізація впливу регіональних криз на глобальні інвестиційні процеси
37. Місцева інвестиційна політика: особливості формування та розвитку на сучасному етапі
38. Місцеві позики як інструмент фінансування соціально - економічних програм органів місцевого самоврядування
39. Модернізація національної економіки в умовах інтеграції концепції «Індустрія 5.0» в технології «Індустрія 4.0»
40. Наповнення місцевих бюджетів в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування
41. Напрями диверсифікації ризиків у підприємницькій діяльності.
42. Напрями модернізації державного управління в сфері соціального захисту населення
43. Напрямки забезпечення ефективного використання людського капіталу як фактору підвищення конкурентоспроможності підприємства
44. Інформаційне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства
45. Обґрунтування мотиваційної концепції персоналу у її взаємозв'язку із ефективністю діяльності підприємства.
46. Організаційно-економічні аспекти підвищення інвестиційної привабливості підприємства

47. Організаційно-правові засади розвитку сфери зайнятості населення на рівні регіону (на прикладі _____ області)
48. Особливості державного регулювання економіки в умовах Есопому 4.0.
49. Особливості реалізації державної економічної політики України у поствоєнний період
50. Особливості національної економічної політики в умовах цифрової трансформації.
51. Підвищення добробуту громадян України в системі пріоритетів державної соціальної політики
52. Податкова політика та економічний розвиток регіонів: теорія, методологія, практика
53. Податкові важелі забезпечення сталого економічного розвитку в Україні
54. Податкові регулятори екологічної безпеки перехідної економіки України
55. Політика забезпечення інноваційного розвитку України
56. Прагматизм фіскального регулювання процесів формування місцевих бюджетів
57. Проблеми безробіття в регіонах України та шляхи їх вирішення
58. Проблеми і перспективи впровадження екологічних інновацій у бізнесі
59. Проблеми та перспективи розбудови туристичної індустрії в Україні: управлінський аспект
60. Реалізація стратегії сталого розвитку на суб'єкті господарювання у сфері підприємництва
61. Регулювання міжнародної міграції кваліфікованих кадрів в умовах війни
62. Ресурсне забезпечення міжнародного співробітництва у галузі альтернативної енергетики
63. Розвиток людського капіталу в умовах інтеграції концепції «Індустрія 5.0» в технології «Індустрія 4.0»
64. Розвиток соціально-економічного проектування в підприємстві (територіальній громаді, регіоні).
65. Розвиток співробітництва України та ЄС у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності
66. Розвиток туристичної інфраструктури як чинник соціально-економічного розвитку регіону
67. Розвиток фінансової екосистеми в умовах інтеграції концепції «Індустрія 5.0» в технології «Індустрія 4.0»
68. Розвиток інститутів економічної безпеки в сучасних умовах повоєнної економіки України.
69. Розвиток інституціональної структури економіки України в контексті євроінтеграції.
70. Розробка бізнес-проекту створення соціального підприємництва.
71. Розробка програми підвищення ефективності експортної (імпортної) діяльності підприємства
72. Розробка стратегії використання бізнес-аналітики для зменшення ризиків на суб'єкті господарювання у сфері підприємництва
73. Розробка стратегії мінімізації ризиків на підприємстві
74. Розробка та реалізація соціальних проектів органами місцевого самоврядування
75. Розробка системи антикризового управління на суб'єкті господарювання
76. Роль корпоративної культури в формуванні конкурентної переваги компанії
77. Соціалізація економічної системи та її вплив на стан соціально-економічного розвитку України.
78. Соціальна відповідальність підприємств малого бізнесу
79. Соціальна сфера регіону в умовах воєнного стану
80. Соціально-економічний розвиток територіальної громади в сучасних умовах
81. Статистичне дослідження демографічної політики (на прикладі міста _____).
82. Стимулювання розвитку підприємницької діяльності на районному рівні

83. Стратегії соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних перетворень.
84. Стратегія інтеграції підприємства в євроекономічний простір.
85. Стратегія соціально-економічного розвитку територіальної громади: теорія, практика
86. Стратегія управління бізнес- процесами в умовах конкурентного середовища.
87. Сучасні підходи до управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства
88. Теоретичні і прикладні засади формування системи економічної безпеки підприємства
89. Управління бізнес-процесами на суб'єкті господарювання у сфері підприємництва
90. Управління екологічними проектами на регіональному рівні
91. Управління підприємством в умовах воєнного стану.
92. Управління та регулювання інвестиційним процесом в Україні.
93. Управління формуванням та використанням фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування
94. Фінансові засади розвитку комунальної власності
95. Формування економічного механізму забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємства.
96. Формування інститутів економічної влади в умовах системних трансформацій економіки.
97. Формування інституційного потенціалу економіки України у повоєнний період.
98. Формування конкурентної стратегії підприємства в умовах невизначеності.
99. Формування механізмів комунікативної стратегії реалізації ефективної економічної політики
100. Формування моделі інноваційної модернізації національної економіки України в умовах повоєнного відновлення.
101. Формування привабливого інвестиційного клімату в економіці України
102. Формування соціальної відповідальності малого бізнесу
103. Формування сталого розвитку територій
104. Формування фінансового забезпечення розвитку територіальної громади
105. Формування і розвиток соціальної відповідальності територіальної громади в контексті сталого розвитку
106. Формування стратегії економічного розвитку підприємства в умовах євроінтеграції.
107. Формування стратегії економічного розвитку підприємства в умовах повоєнного відновлення національної економіки України.
108. Формування стратегії розвитку цифрової економіки України в умовах євроінтеграції.

ДОДАТКИ

Додаток А

Бланк заяви на кваліфікаційну роботу

Завідувачу кафедри економіки та фінансів

_____ студента (ки) _____ курсу
 _____ форми навчання
 _____ факультету, групи _____
 спеціальності _____
 П.І.П. _____
 _____

З А Я В А

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи на тему:

_____
 _____

і призначити науковим керівником _____

_____
 (П.І.П. викладача, посада, назва кафедри)

_____
 _____

« _____ » _____ 20 _____ р. _____
 (підпис студента)

«ПОГОДЖЕНО»

Зав. кафедри _____ (_____)

Науковий керівник _____ (_____)

Додаток Б

Форма № 4-6.01

_____ (назва вищого навчального закладу)
Кафедра _____
Дисципліна _____
Спеціальність _____
Курс _____ Група _____ Семестр _____

З А В Д А Н Н Я
на магістерську роботу

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)
1. Тема роботи _____
_____
_____

2. Термін здачі магістром закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____
_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які підлягають розробці)
_____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу (вказати обов'язкові креслення)
_____
_____
_____

6. Дата видачі завдання _____

Додаток В

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баєва, О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. II. Менеджмент: навч. посіб. / [О. В. Баєва, Н. І. Новальська, Л. О. ЗгалатЛозинська]; за ред. О. В. Баєвої, Н. І. Новальської. К.: ДП «Вид. дім «Персонал»», 2017. 326 с.
2. Березін О. В. Економіка підприємства [Текст]: [Навчальний посібник] / О.В. Березін. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
3. Березін, О. В. Управління потенціалом підприємства[Текст]: [Навчальний посібник] / О. В. Березін, – Львів: Магнолія, 2011. – 308 с.
4. Бобровська О. Ю., Савостенко Т. О., Матвеєва О. Ю., Лебедева В. К. Державне та регіональне управління : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018.
5. Воронкова В.Г. Кадровий менеджмент: навч. посіб. для вузів. К.: Професіонал, 2015. 192 с.
6. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 216 с.
7. Грицяк Н.В., Литвинова Л.В. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / за заг. ред. д.держ.упр., професора Н.В. Грицяк. К.: Вид-во К.І.С., 2015. 108 с.
8. Гуторов О. І. [та ін.]. Управління інноваціями : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Харків : Діса плюс, 2016. 265 с
9. Гуторова О.О. Менеджмент організації : навч. посібник. Х.: ХНАУ, 2017. 267 с.
10. Джур О. Є. Економіка високотехнологічних підприємств [Текст]: [Навчальний посібник] / О. Є. Джур, – Дн-ськ: Арт-Прес, 2010. – 319 с.
11. Дикань В. Д., Зубенко В. О. Стратегічне управління: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
12. Довбенко В. І. Потенціал і розвиток підприємства [Текст]: [Навчальний посібник] / В. І. Довбенко, – Львів: Львівська політехніка, 2010. – 232 с.
13. Економіка підприємства / [Гринчуцький В. І., Карапетян В. І., Погріщук Б. В.];. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
14. Єгорова І. П. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств [Текст]: [Навчальний посібник] / І. П. Єгорова – Львів: Магнолія 2009. – 331 с.
15. Залуцька Х. Я. Стратегія підприємства: навчальний посібник МОН України, НУ «Львівська політехніка». 2017. 247 с.
16. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств [Текст]: [Навчальний посібник] / Ю.Г. Козака. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.
17. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст]: [Підручник] / О. С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
18. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві [Текст]: [Навчальний посібник] / В. В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2011. – 443 с.
19. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посібник. / укл. Н.С. Іванова / Донец. нац. ун-текономіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ,

2020. 139 с.

20. Інноваційний менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. / О. А. Гавриш та ін.; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". Київ : НТУУ "КПІ" : Політехніка, 2016. 388 с.

21. Карвацька А. С. Економіка підприємства [Текст]: [Навчальний посібник] / А. С. Карвацька. – Львів: Новий Світ – 2012. – 439 с.

22. Костецький Я.І. Соціальна статистика: Навчальний посібник – Тернопіль: Економічна думка, 2011

23. Кривов'язою, І. В. Підприємство в умовах ринку [Текст]: [Навчальний посібник] / І. В. Кривов'язою. – К.: Кондор, 2009. – 840 с.

24. Моделювання бізнес-процесів та управління ІТ-проектами : навчальний посібник / Є. М. Крижановський, А. Р. Ящолт, С. О. Жуков, О. М. Козачко. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 91 с.

25. Нетепчук В.В. Управління бізнес-процесами: Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2014. – 158 с.

26. Пеліхов Є. Ф. Економіка сучасного підприємства [Текст]: [Навчально-методичний і практичний посібник] / Є. Ф. Пеліхова. – К.: Хай-Тек Прес, 2009. – 344 с.

27. Положення про проведення практики студентів Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука, затверджене вченою радою ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. С. Дем'янчука».

28. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст]: [Навчальний посібник] / Н. М. Тюріна. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 408 с.

29. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоздатністю організації [Текст]: [Підручник] / Р. А. Фатхутдінов, – К.: Кондор, 2009. – 470 с.

30. Хмурова В. В. Менеджмент підприємницької діяльності [Текст]: [Навчальний посібник] / В. В. Хмурова, – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 284 с.

31. Хомяков В. І. Потенціал і розвиток підприємства [Текст]: [Навчальний посібник] / В. І. Хомяков, – К.: Кондор, 2011. – 432 с.

32. Череп А. В. Стратегічне планування і управління [Текст]: [Навчальний посібник] / Череп А. В., Сучков. А. В.. – К.: Кондор, 2011. – 334с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Moodle-система Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука - URL: <http://edu.regi.rovno.ua>
2. Законодавство України -URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського -URL: <http://nbuv.gov.ua>
4. Державна служба статистики України -URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Вікіпедія -URL: <http://uk.wikipedia.org>
6. Міністерство економіки України - URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

7. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/>

8. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://www.rada.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та інновацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>

Орієнтовний план кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Суть і основні завдання фінансової діяльності підприємства
  - 1.2. Зміст і організація фінансової роботи на підприємстві
  - 1.3. Сучасні підходи до оцінки фінансової діяльності як основи ефективного управління підприємства
  - 1.4. Економічна стійкість підприємства : складові та заходи її забезпечення
- Висновки до розділу I

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Загальна характеристика підприємства
  - 2.2. Аналіз майна підприємства і джерела формування капіталу підприємства
  - 2.3. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства
  - 2.4. Аналіз прибутковості і рентабельності підприємства
  - 2.5. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства
- Висновки до розділу II

РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Причини нестабільного фінансового стану та заходи його покращення при здійсненні фінансової діяльності
  - 3.2. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів діяльності підприємства
  - 3.3. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю
- Висновки до розділу III

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Е

Зразок титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Кафедра економіки та фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ТА РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА»

на прикладі... (вказати базу дослідження)

Студента (тки) магістратури, економічного
факультету спеціальності 051 Економіка в
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові
науки

групи - _____

денної (заочної) форми навчання

Іванова Івана Івановича

Науковий керівник:

Рецензент:

Зразок анотації

УДК 330.65.3

ЖОВТАНЮК ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА З
МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

В магістерській роботі обґрунтовано науково-методичні засади та практичні рекомендації щодо удосконалення системи управління інвестиційними ресурсами підприємства з метою забезпечення його сталого розвитку. Проведено аналіз системи управління інвестиційними ресурсами АТ «Київський радіозавод». Запропоновано оптимізувати структуру капіталу підприємства та впровадити проектне управління зі створенням відповідного відділу, як дієвий механізм управління інвестиційними ресурсами.

Ключові слова: підприємство, інвестиційні ресурси, управління інвестиційними ресурсами, капітал, проєкт, проєктний менеджмент, економічний ефект.

Oleksandr Mykhailovych Zhovtanyuk**MANAGEMENT OF INVESTMENT RESOURCES OF THE ENTERPRISE
WITH THE PURPOSE OF ENSURING ITS SUSTAINABLE
DEVELOPMENT**

The master's thesis substantiates the scientific and methodological principles and practical recommendations for improving the management system of the enterprise's investment resources in order to ensure its sustainable development. An analysis of the investment resources management system of JSC "Kyiv Radio Factory" was carried out. It is proposed to optimize the capital structure of the enterprise and implement project management with the creation of a corresponding department as an effective mechanism for managing investment resources.

Keywords: enterprise, investment resources, management of investment resources, capital, project, project management, economic effect

Додаток 3

Характеристика джерела	Приклад оформлення бібліографічного опису
Книги: Один автор	<p>1. Василь Великий. Гомілії / Василь Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. - Львів : Свічадо, 2006. - 307 с - (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV-V ст.; X» 14).</p> <p>2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. - К. : Ін-т математики, 2006. - Ш с -(Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України; т. 59).</p> <p>3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. - К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. -311 с - (Ювеліри України; т. 1).</p> <p>4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. - Львів : Кальварія, 2005. - 196, [1] с - (Першотвір).</p>
Два автори	<p>1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. - К. : Києво-Могилян. акад., 2005. - 397, [1] с. - (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична»; вип. 1).</p> <p>2. Романовська З. В. Сімейне законодавство України / З.В. Романовська, Ю. В. Черняк. - К. : Прецедент, 2006. - 93 с. -(Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11).</p> <p>3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. - Львів : Растр-7,2007. - 375 с.</p>
Три автори	<p>1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. - Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. -XLIII, 265 с.</p>
Чотири автори	<p>1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. - К. : НДІ «Укragenпромпродуктивність», 2006. - 160 с - (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).</p> <p>2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. - К. : Вища освіта, 2006.-478, [1] с. -(ПТО: Професійно-технічна освіта).</p>
П'ять і більше авторів	<p>1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х.: Гуманитар, центр, 2007. - 510 с.</p> <p>2. Формування здорового способу життя молоді : навч-метод, посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Боднар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. - 115 с. - (Серія «Формування здорового способу життя молоді»: у 14 кн., кн. 13).</p>
Без автора	<p>1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря /... тексту В. Клос]. - К.: Грані-Т, 2007. - 119 с - (Грані світу).</p> <p>2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. - К. : Грамота, 2007. -638, [1] с</p> <p>3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX - початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. - К. : Грані-Т, 2007. -190, [1] с</p> <p>4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук, праць /</p>

	<p>наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. - Чернівці : Рута, 2007. - 310 с.</p>
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. - К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007.- (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки - 2007. - 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. - Львов : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2005.- (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 1.-2005.-277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа): трилогия / А. Дарова. Одесса: Астропринт, 2006 (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко-Х.: Право, 2002- .- Т. 4: Косвенные налоги. -2007. - 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. - Житомир : Полісся, 2006- .- (Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією» : у 27 т. / голов, редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синякова І. М. (голова) та ін.].-2006. -721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. - К. НТУУ «КПІ», 2006. - 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. - 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік, міжвуз. наук-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. - К.: ІСОА, 2002. - 147 с 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. - К. : Асоц. укр. банків, 2000. - 117 с - (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6-9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трощено. - К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. -С 559- 956, XIII, [2] с. - (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислюваної механіки і міцності конструкцій : зб. наук, праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. - Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999.-215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук, праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. - К. : КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. - 452 с.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Цнплін В. Л.]. - Х : Халімон, 2006.-175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ, термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З.І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. - К.: Європ. ун-т, 2007. - 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. -К.: Карпенко, 2007. -219 с. 4. Європейський союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. -2-ге вид., оновл. -К.: К.І.С., 2006. - 138 с.

Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна рада України. - Офіц. вид. - К.: Парлам. вид-во, 2006. - 207 с - (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов, ред. В. М. Заболотько. - К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. -459 с. (Нормативні директивні правові документи).</p> <p>3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501.2007. - Офіц. вид. - К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007.- VI, 74 с - (нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>
Стандарти	<p>1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, ЮТ) : ДСТУ ISO 7000:2004. -[Чинний від 2006-01-01]. - К. : Держстандарт України, 2006. - IV, 231 с - (Національний стандарт України).</p> <p>2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 - ДСТУ ISO 6107-9:2004. - [Чинний від 2005-04-01]. - Держспоживстандарт України, 2006. - 181 с - (Національний стандарт України). Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірjuвального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, ЮТ) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. - [Чинний від 2007-01-01]. - К. : Держспоживстандарт України, 2007. - IV, 18 с -(Національний стандарт України).</p>
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1.Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія і методика фізичного виховання. - 2007. - № 6. – С. 15-18, 35-38.</p> <p>2.Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Грінчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - № 6. – С. 14-17.</p> <p>3.Валькман Ю.Р. Моделирование НЕ-факторов - основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. - 2007.-№ 1.- С. 39-61.</p> <p>4.Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїи // Теорія та методика фізичного виховання.-2007.-№ 5.- С. 12-14.</p> <p>5.Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Мойсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. -2007. -№1. - С 25-29.</p> <p>6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. - 2007. Т. 2, № 2. –С. 13-20.</p> <p>7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. - Дрогобич, 2007. – С. 245-291.</p> <p>8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологий взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. - Х., 2007. - С. 33.</p> <p>9.Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ - початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. - Х., 2007. - Розд. 3. – С. 137-202.</p>

Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б. М. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] навч. посіб. для студ.мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. - 80 Міп / 700 МВ - Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. -(Бібліотека студента-медика) - 1 електрон, опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. - Систем, вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97-2000. - Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. - К.: CD-вид-во «Інфодиск», 2004. - 1 електрон, опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. - (Всеукр. перепис населення, 2001). - Систем, вимоги: Pentium-266;32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. - Назва з титул, екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації в сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Між нар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник - 2003. № 4 - С 43. - Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>
--------------------	---

Додаток К

Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Голові кваліфікаційної № _____

Направляється студент _____ на захист кваліфікаційної
(прізвище, ім'я, по-батькові)
роботи _____
(назва теми)

Навчальна карта студента, витяг із заліково-екзаменаційних відомостей, кваліфікаційна робота й рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис, прізвище)

Довідка про успішність

Студент _____ за час навчання на економічному факультеті з 20__ до 20__ н.р. повністю виконав план спеціальності _____ з такими оцінками: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%.

Висновки керівника кваліфікаційної роботи

Студент _____
_____
_____
_____
_____

Керівник _____ ПП підпис

"__" _____ 20__ р.
Висновки кафедри про магістерську роботу

Магістерську роботу переглянуто. Студент _____ може бути допущений до захисту роботи перед кваліфікаційною комісією.

Завідувач кафедри економіки та фінансів _____ " __ " _____ 20__ р.

Додаток Л

Рецензія
на кваліфікаційну роботу
студента(тки) економічного факультету
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
спеціальності 051 Економіка в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
групи _____

_____
(ПП)

на тему: _____

Стисла характеристика розділів роботи.

Пропозиції, внесені студентом, рівень їх наукового обґрунтування та ефективність.

Наявність самостійних розробок.

Практичне значення роботи.

Якість оформлення роботи.

Недоліки в роботі.

Загальний висновок (підготовленість студента до роботи як фахівця).

Оцінка кваліфікаційної роботи.

Рецензент:

(посада і місце роботи, прізвище, ім'я та по батькові)

(Підпис рецензента)

“ _____ ” _____ 20 р. Місце печатки